

Overweging bij Johannes 8: 1-11 en Exodus 33: 12-33

Zondag 3 oktober 2021

Ds. Dick Snijders

Alleen	Gemeente van Jezus Christus, Als deze overweging een film zou zijn, zou u vooraf een waarschuwing krijgen. Deze overweging is geschikt voor 16 jaar en ouder. Ouderlijk toezicht is gewenst. Daar staat ze dan, alleen, temidden van allen, in het volle licht gezet. Haar schande is voor iedereen zichtbaar gemaakt, <i>exposed</i> zouden we nu zeggen. <i>Blaming and shaming</i> in de taal van de social media. ‘Kijk haar eens.’ Een vrouw op heterdaad betrapt toen ze overspel pleegde. ‘Overspel - het familiespel met alleen maar verliezers,’ was de tegenactie van de SGP op de reclames voor datingwebsites als 2Nd Love, die gericht zijn op het promoten van buitenechtelijke seksuele relaties. De eerste verliezer staat hier te kijk. Maar waar zijn de anderen, waar is de minnaar en waar is de echtgenoot?
Seksualiteit	Volgens het verhaal komen schriftgeleerden en Farizeeën met de kwestie aan. Het valt op dat religieuze mensen vaak gefixeerd zijn op seksualiteit. En dat er vooral op vrouwen gelet wordt; vrouwen moeten geen aanstoot geven, vrouwen moeten geen aanleiding geven, vrouwen moeten zich bedekken. Dit soort dingen gebeurt maar al te vaak in alle religies, ook in de kerk.

	Alsof mannen geen verantwoordelijkheid hebben voor wat ze met de prikkels doen. Uitbuiting, slavernij, belastingontduiking of -ontwijking, fraude worden allemaal door de vingers gezien. Maar o wee als het over seks gaat. Nou is seksualiteit inderdaad een sterke drift en we hebben er sterke meningen over en we hebben er sterke angst voor. (Tenminste, dat denk ik, anders kan ik het gewelddadige verzet tegen de regenboogmensen niet verklaren). Als het over seks gaat, zijn we van de harde lijn. Er moet schuld beleden worden. Er moet gestenigd worden; een voorbeeld gesteld. Maar wat denken we dan van de andere driften als hebzucht, hoogmoed, luiheid, jaloezie, onmatigheid, woede? Het is niet voor niets dat men zegt dat als je met een vinger naar een ander wijst, je met drie vingers naar jezelf wijst.
Liefde	Seksualiteit heeft te maken met lust, maar ook met intimiteit, acceptatie, warmte en liefde. Niet alle liefde gaat gepaard met seksualiteit en niet alle seks is een uiting van liefde. Er kan ook sprake zijn van geweld, van dominantie en vernedering. Bij demonstraties voor gelijke rechten voor iedereen van welke seksuele geaardheid ook - een streven dat ik van harte ondersteun - loopt er altijd wel iemand met een bord waarop staat 'liefde is geen zonde'. Nee, liefde niet. Maar liefde is niet hetzelfde als je seksuele geaardheid. Liefde is niet hoe ik in elkaar steek,

	maar is wat ik voel, is wat ik een ander gun en is hoe ik met de ander om ga. Het is de vraag of ik dat persoonlijk waarmaak, maar het is in elk geval de weg die Jezus ons voorhoudt.
Overspel	In het verhaal gaat het om overspel. Het woord overspel bestaat uit twee delen: 'over' en 'spel'. Met 'spel' wordt het minnespel bedoeld, het hebben van geslachtsgemeenschap. En met 'over' wordt aangegeven dat het over een grens gaat, iets te buiten, namelijk buiten het verbond met iemand anders. 'Ontrouw' wordt het ook wel genoemd. De Farizeeën stellen in het verhaal met deze vrouw een voorbeeld. Ze willen Jezus een uitspraak ontlokken. Laat het helder zijn dat ook de rabbijnse traditie de toepassing van de doodstraf afwijst. De zaak wordt in het verhaal op de spits gedreven, omdat het gaat om een principiële uitspraak. Gaat Jezus dit goedpraten? Nee, dat doet Hij niet. 'Wie van jullie zonder zonde is, laat die als eerste een steen naar haar werpen,' zegt Hij tegen de Farizeeën. En tegen de vrouw zegt Hij: 'Ga naar huis en zondig vanaf nu niet meer.' Zo wordt het verhaal een verhaal dat ons oproept tot zelfonderzoek.
Trouw	Welke vormen van overspel kennen we, voorbeelden van ontrouw, het verbreken van de band, van de solidariteit, door de ander aan zijn lot over te laten of weg te kijken bij onrecht? Hoe trouw zijn we?

	Hoe trouw is de politiek aan de burgers, hoe trouw zijn de werkgevers aan de werknemers, de ouders aan de kinderen, de mannen aan de vrouwen, de rijken aan de armen, de witten aan de zwarten en omgekeerd? Hoe vaak laten we elkaar in het hemd staan? Hoe vaak doen we iets wat de ander niet van ons verwacht, geven we niet thuis, leven we niet mee?
Houvast	Overspel is in de Bijbel dikwijls een beeld voor het dienen van andere goden dan de God van Abraham, Isak en Jakob. We zien dat in de eerste Bijbellesing. Het volk van Mozes heeft een stierenbeeld gemaakt, heeft ervoor geknield, er offers aan gebracht en gezegd: 'Israël, dit is je God die je uit Egypte heeft geleid.' Ze hadden tegen Aäron gezegd: 'Maak een god voor ons die ons kan leiden, want wat er gebeurd is met die Mozes, die ons uit Egypte heeft geleid, weten we niet.' Het beeld moet dus dienen als een vervanging voor Mozes als de representant van God. Zoals Mozes voor het volk God representeerde, dus concreet present, aanwezig, liet zijn, zo moet nu het beeld God present stellen, naar God verwijzen. Het volk is zijn houvast kwijt en zoekt naar een nieuw houvast, zichtbaar en tastbaar.
Stier	Eén beeld zegt meer dan duizend woorden, maar een stier is voor God een verkeerd beeld. Een stierenbeeld representeert niet God, maar de mens. Het is een uitdrukking van de mens die zichzelf graag als sterk en machtig, als jong en vruchtbaar ziet. Het is een beeld van groei en viriliteit. In het stierkalf aanbidt het volk daarom zichzelf en niet de ander, de Andere, die daar boven op de berg aan Mozes een heel ander beeld had laten zien, dat beeld van de tent van ontmoeting, van schoonheid en verzoening.

Idealen	Welke beelden bouwen wij? Wat zijn onze hooggestemde idealen waar we alles en iedereen de maat mee nemen? Idealen waardoor we juist van de ander weglopen, doordat we niet meer luisteren wat de gedachten, de angsten en de zorgen van de ander zijn. Wat ik beluister in het evangelie is dat we ons met elkaar moeten verbinden - niet door alles goed te praten, maar ook niet door meteen schande te roepen en alles af te straffen. Het evangelie staat haaks op een afrekencultuur; haaks op de eis om excuses. Want dat jij fout bent, maakt mij nog niet goed. Dat ik fout bent, maakt jou nog niet goed.
Keuzes	We zullen de keuzes moeten maken. Keuzes in hoe we met elkaar omgaan. Op welke manier komt God voorbij? Wat is een goed beeld van God? Er is geen andere representant van God dan een mens. Op welke manier is ons doen en laten geïnspireerd door ons geloof of doen we maar wat? Is ons geloof in steen gebeiteld of in het zand geschreven? Achteraf zullen we het weten, als Hij is voorbijgegaan. Voor nu zullen we ons laten inspireren door de woorden van Jezus, die mens die God representeert: ga heen en zondig niet weer. Amen.